

REVOLUȚIA ADEVĂRULUI

Platformă Civică pentru Memorie Publică și Reformă Legislativă

FIȘA CAZULUI

RA-019

Tarom — Subvenții și contracte leasing dezavantajoase

Audit CC 2012–2016 · Boeing 737 MAX 2018 · subvenții stat

Perioada: 2003 – 2024 | Domeniu: D-15 Transport aerian · Companii de stat

PREJUDICIU CAT. A (2026)	TOTAL VERIFICAT (A+B)	CAT. C — ESTIMAT
~4 M EUR CC confirmă parțial: bonusuri · despăgubiri · curse anulate	~320 M EUR Cat. A ~4 M EUR Cat. B ~316 M EUR (SO-06)	— Pierderi indirecte conectivitate / brand național — neagregat

Conformă Carta V6.1 | SO-01 · SO-03 V3.0 · SO-05 · SO-06 | Iunie 2026

Marcaj: [NAT] | Nivel temporal: N1 | Status: Documentat | Entități: Tarom SA · MEC/MT · CC ·
Boeing

SUMAR EXECUTIV

Compania Națională de Transporturi Aeriene Române — TAROM SA, transportator de pavilion de stat, acumulează pierderi cronice și dependență de subvenții. Auditul Curții de Conturi pentru perioada 2012–2016 (raport publicat februarie 2018) confirmă nereguli grave: membrii CA numiți în 2012 și-au acordat în mai 2013 bonusuri ilegale de 284.000 lei brut; despăgubiri pasageri total 3,79 mil. lei; instabilitate managerială — 39 de persoane schimbate în CA/conducere executivă în cinci ani.

În iulie 2018, Tarom a semnat cu Boeing contract pentru cinci aeronave 737 MAX 8 (~586 mil. USD list price). Raportul administratorilor (2024) documentează un angajament efectiv de ~280 mil. USD (plăți avans + restante), cu termene de livrare amânate (2026) și renunțare parțială la achiziție (2025). Statul a acordat ajutoare aprobate de Comisia Europeană (~122 mil. EUR 2020–2022) și plan de restructurare (95,3 mil. EUR, aprilie 2024).

Prejudiciu Cat. A SO-06: ~4 mil. EUR (CC confirmă parțial). Total A+B publicat conservator: ~320 mil. EUR (Cat. B: expunere Boeing ~258 M EUR + subvenții documentate ~58 M EUR). Lacune: L-04, L-05, L-07, L-12. IL activă: IL-005 (IL-003 pentru L-04).

► Contrast RA-010 (Dacia): privatizare industrială reușită vs. companie de stat aeriană menținută pe pierdere prin subvenții și contracte majore fără redresare structurală.

SECȚIUNEA INST/ACT — INSTITUȚII ȘI ACTORI CHEIE

[Carta V6.1, Art. 7 · SO-03 V3.0] Codurile INST-NNN și ACT-NNN sunt locale pentru RA-019.

Tabelul A — Instituțiile implicate

Cod	Tip	Instituție	Rol	Perioadă	Decizie cheie	Status
INST-001	TIP-03	Tarom SA	ROL-08 Operator aerian de stat	2003–2024	Contract Boeing · pierderi · restructurare	STAT-01 Activ
INST-002	TIP-01	Min. Transporturilor / MEC	ROL-04 Acționar stat	2003–2024	Semnare contract Boeing 2018 · subvenții	STAT-01 Activ
INST-003	TIP-01	Curtea de Conturi	ROL-02 Control extern	2012–2018	Audit 2012–2016 · raport 02.2018	STAT-01 Activ
INST-004	TIP-03	The Boeing Company	ROL-09 Furnizor aeronave	2018–2026	5× 737 MAX 8 · leasing 737-800	STAT-01 Activ
INST-005	TIP-01	Comisia Europeană	ROL-05 Ajutor de stat	2020–2024	Aprobare ajutoare · restructurare 95,3 M EUR	STAT-01 Activ
INST-006	TIP-01	DNA	ROL-06 Judiciar	2018+	Dosare management (parțial)	STAT-01 Activ
INST-007	TIP-03	CDB Aviation · Avolon	ROL-09 Leasing substituit MAX	2024–2025	Leasing operațional 737-8	STAT-01 Activ

Tabelul B — Actori cheie

Cod	Funcție	Instituție	Rol	Decizie cheie	Perioadă	Status juridic
ACT-001	Membri CA Tarom	Tarom	ROLP-03	Bonusuri ilegale mai 2013	2012–2013	SJ-03 Raportat CC — fără condamnare agregată RA-019
ACT-002	Ministru transporturi	MT	ROLP-01	Semnare contract Boeing 07.2018 (Șova)	2018	SJ-01 Fără sancțiuni documentată RA-019

ACT-003	DG Tarom	Tarom	ROLP-03	Management instabil · plan flotă	2012–2018	SJ-03 Wolff — demis 2019
ACT-004	Reprezentant stat	Guvern / MEC	ROLP-01	Aprobare subvenții · restructurare	2020–2024	SJ-01 Decizii politice

NIVELUL 1 — FAPTIC: CRONOLOGIA OBIECTIVĂ

1.1 — Context

Tarom operează ca transportator de pavilion din 1954 (forma SA actuală din anii 1990). După 2007, concurența low-cost (Wizz Air, Blue Air) a redus cota de piață; compania a înregistrat pierderi anuale consecutive (17 ani până la profit contabil 2024, susținut de vânzări excepționale). Statul a menținut compania prin subvenții, garanții și contracte de reînnoire flotă.

1.2 — Cronologia evenimentelor

Data	Eveniment	Actor	Sursă
12.10.2012	AGA nr. 7 — numire CA	Tarom	S-02
05.2013	Bonus ilegal CA — 284.000 lei brut	CA Tarom	S-02
2012–2016	Despăgubiri pasageri — 3,79 mil. lei total	Tarom	S-02
2012–2016	39 schimbări CA/conducere executivă	Tarom	S-06
02.2018	CC publică concluzii audit Tarom	Curtea de Conturi	S-02
16.07.2018	Contract Boeing — 5× 737 MAX 8 (~586 mil. USD)	Boeing · Tarom	S-01
02–10.2020	CE aprobă ajutoare COVID (~56 M EUR cumul parțial)	CE · Guvern	S-05
2024	Raport administratori: ~280 mil. USD angajament Boeing	Tarom	S-03
04.2024	CE aprobă restructurare — max. 95,3 M EUR	Comisia Europeană	S-04
2025	AGEA renunță la 4/5 achiziții MAX · leasing substituit	Tarom	S-07

NIVELUL 2 — JURIDIC: CADRU LEGAL ȘI PROCEDURI

2.1 — Temeiul legal

Legea societăților · OUG 109/2011 (guvernanță SOE) · Regulament UE ajutor de stat (2015/1589) · Regulament pasageri UE (261/2004) — despăgubiri · Legea 544/2001 (SO-08).

2.2 — Proceduri și stadii

Dosar / obiect	Autoritate	Stadiu	Rezultat
Audit performanță 2012–2016	Curtea de Conturi	Finalizat 02.2018	Nereguli confirmate · recomandări
Notificare ajutor salvare / restructurare	Comisia Europeană	Aprobat 2020–2024	~122 M EUR + 95,3 M EUR max.
Contract achiziție 737 MAX	Tarom · Boeing	Parțial executat	Întârzieri · renunțare 4/5
Dosare penale management	DNA	Parțial / neagregat RA-019	Fără Cat. A penal complet publicat

NIVELUL 3 — FINANCIAR: CALCULUL PREJUDICIULUI A/B/C

3.1 — Categoria A — Confirmat juridic (CC parțial)

Componentă	Valoare	Temei
------------	---------	-------

Bonusuri ilegale CA (mai 2013)	284.000 lei (~0,06 M EUR)	Raport CC 2016 · S-02
Despăgubiri pasageri (2012–2016)	3,79 mil. lei (~0,8 M EUR)	Raport CC · S-02
Curse anulate — pierderi documentate	~1 mil. USD (~0,9 M EUR)	CC · presă · S-02
Alte nereguli CC cuantificate parțial	~2,2 M EUR	Agregare conservatoare SO-06

Total Cat. A SO-06: ~4 mil. EUR.

3.2 — Categoria B — Expunere Boeing + subvenții (documentat, neintegral judiciar)

Componentă	Valoare	Temei
Angajament contractual Boeing 737 MAX	~280 mil. USD (~258 M EUR)	Raport administratori 2024 · S-03
Subvenții / ajutoare stat documentate	~58 M EUR	S-04 · S-05 (fără dublare avans MAX)

Total Cat. B: ~316 mil. EUR. Notă: unele componente restructurare (majorare capital pentru avans MAX) sunt incluse în expunerea Boeing, nu adăugate separat.

3.3 — Rezumat publicare A/B/C

Categorie	EUR 2026	Afișare
Cat. A — CC confirmă parțial	~4 M EUR	Publicat
Cat. B — Boeing + subvenții	~316 M EUR	Documentat investigativ
Total efectiv (A+B)	~320 M EUR	Conservator
Cat. C — Estimat	—	Separat

NIVELUL 4 — STRUCTURAL: MECANISME ȘI TIPOLOGII

4.1 — Mecanisme (SO-01)

Cod	Mecanism	Manifestare RA-019
M-06	Subfinanțare cronică SOE	Pierderi 17 ani · ajutoare CE repetate
M-07	Decizie politică	Menținere Tarom indiferent de performanță
M-08	Contract furnizor major opac	Boeing 586 M USD list · 280 M USD angajament efectiv
M-11	Management instabil	39 directori în 5 ani (CC)
M-14	Remunerare pe pierdere	Bonusuri ilegale CA 2013

4.2 — Lacune legislative (SO-05)

Cod	Lacună	Manifestare
L-04	Opacitate contracte majore	Contract Boeing + leasing — anexe nepublicate
L-05	Control parlamentar ex-ante	Subvenții și contracte fără dezbateri robuste
L-07	Conflicte de interese	Politizare CA · bonusuri pe pierdere
L-12	Recuperare prejudiciu	Stat plătește; recuperare de la management limitată

IL active: IL-005 (L-12 · L-05) · IL-003 (L-04)

NIVELUL 5 — COMPARATIV: PRECEDENTE ȘI CAZURI PARALELE

5.1 — RA-017 Poșta Română

Ambele: operator de stat, serviciu public/universal, subfinanțare și contracte patrimoniale opace. Tarom: expunere flotă Boeing vs. Imopost/ANCOM la Poșta.

5.2 — RA-010 Dacia

Privatizare reușită vs. SOE aeriană pe pierdere — contrast metodologic guvernanta.

5.3 — Companii aeriene regionale

Tipologie comună: menținere politică SOE + ajutoare CE vs. faliment/privatizare (ex. Alitalia, Malev — referință comparativă, nu caz RA).

NIVELUL 6 — DOCUMENTE PRIMARE: IERARHIA PROBATORIE

Nivel certitudine: Nivel 1 pentru raport CC și comunicat Boeing; Nivel 2 pentru subvenții agregate și expunere 280 M USD (presă + raport administratori).

6.1 — Registru surse

ID	Tip	Document	Instituție	Data
S-01	DP-04	Comandă 5× Boeing 737 MAX 8	Boeing · Tarom	07.2018
S-02	DP-03	Raport audit Tarom 2012–2016	Curtea de Conturi	02.2018
S-03	DP-04	Raport administratori — angajament ~280 M USD	Tarom	2024
S-04	DP-04	Decizie CE restructurare 95,3 M EUR	Comisia Europeană	04.2024
S-05	DP-04	Ajutoare CE 2020–2022 (~122 M EUR)	CE · Guvern	2020–2022
S-06–S-10	DP/DS	Presă · G4Media · ProTV · Economica	Diverse	2018–2025

6.2 — Cereri L.544 planificate (SO-08)

Status: Planificată — netransmisă (0 cereri trimise).

Cod	Instituție	Obiect	Status
RA-019-01-MEC	Min. Economie / Transporturi	Subvenții Tarom 2010–2024	Planificată
RA-019-02-CC	Curtea de Conturi	Raport audit 2012–2016 integral	Planificată
RA-019-03-TAROM	Tarom SA	Contract Boeing + anexe leasing	Planificată
RA-019-04-DNA	DNA	Dosare management Tarom	Planificată
RA-019-05-ANAF	ANAF	Restanțe și datorii Tarom	Planificată
RA-019-06-SGG	SGG / Guvern	Hotărâri subvenții aviație	Planificată

NIVELUL 7 — CIVIC: IMPACTUL PENTRU CETĂȚEAN

7.1 — Echivalențe (Cat. A+B ~320 M EUR)

Echivalent	Estimare
Cost per cetățean (19,5 mil. loc.)	~16 EUR
Spitale județene (~20M EUR/spital)	~16 unități
Bilete Tarom medii (estimativ 100 EUR)	~3,2 milioane zboruri

7.2 — Povestea în cifre umane

Statul a plătit bonusuri managerilor unei companii pe pierdere, a compensat pasagerii pentru zboruri neregulate și a semnat apoi un contract cu Boeing de sute de milioane de dolari — în timp ce Tarom continua să ceară bani de la buget. Cetățeanul plătește de trei ori: subvenție, tarif și oportunitate pierdută.

7.3 — Reforme preventive

- IL-003 — transparență contracte majore (Boeing, leasing)
- IL-005 — răspundere patrimonială proporțională (subvenții, bonusuri ilegale)

Platformă: revolutiaadevarului.eu/ra-019-tarom

CÂMPURI LIPSĂ — DE COMPLETAT

Câmp	Sursă	Cerere L.544
Contract Boeing 2018 — text integral + anexe	Tarom	RA-019-03-TAROM
Raport CC audit 2012–2016 — versiune completă	CC	RA-019-02-CC
Defalcare exactă plăți avans Boeing 2018–2026	Tarom · MT	RA-019-03-TAROM
Stadiu dosare penale DNA management	DNA	RA-019-04-DNA

Conformă Carta V6.1 · SO-01 · SO-03 V3.0 · SO-05 · SO-06 · Iunie 2026

Documentat cu rigoare. Publicat cu responsabilitate.